

מסורת הש"ס

א) י"א שילא וכן לקמן,
ב) ג'ל רבותי וי"א בירי"ק
ג) ו"הל"ש, ד) אפסתי ג.
ה) ו"הל"ש, ו) אפסתי ג.
ז) אפסתי ג.
ח) אפסתי ג.
ט) אפסתי ג.
י) אפסתי ג.

תורה אור השלם

1 ואזניך תשמענה דבר מאתריך לאמר זה הדרך לכו בו כי תאמרו ובי תשמאלו: ישעיהו ל ט
2 גם מנהג יראו וחתומים בדרך ויבאין השדק וההבל הנקב והפר קאביונה כי הלך האדם אל בית עולמו וקבבו בשוק ההפך:
קהלת יב
3 בקל עת יהיו בדרך לקנים וישן על ראשך אל יקור:
קהלת ח ט
4 לכן בה אמר אוני אלהים הנה עבדי יאכלו ואתם תרעבו והנה עבדי ישו ואתם תצמאו והנה עבדי ישמרו ואתם תבשו:
ישעיהו סג יג
5 הנה עבדי ירנו מטוב לב ואתם תצקו מטוב לב ומשבר רוח תלילו:
ישעיהו סד יד

הגהות הב"ח

א) ג' שילא וכן כה למי:
ב) ר"ש ד"ה דטו וכו'
דבני פומבדיתא: א) ד"ה
אנין וכו' לכו בו מאחרי:
ד) ר"ה ויש שמתנו וכו'
ימות שישבו בתשובה:
ה) במשנה מי שהשקט לו בדרך: ו) ר"ש ד"ה מי שהשקט לו טמן:

גליון הש"ס

נמרא בני גלילא אמרי עשה דברים לפני מלכא ומסתם שמות פ"ג ה"י:

מוסף רש"י

נותן כיסו לנכרי. ולא יעללנו פחות פחות מארבע אמות (יער"י ז).

שואל פרק שלשה ועשרים שבת

קנג.

עין משפט גר מצוה

א נא א מיי פ"ז מהלכות
טפורה הלכה ב:
א ב מיי פ"ז מהלכות שבת
הלכה ככ כמנ לאוין מה
טושי"ע או"ח ס"י רכז סעיף
א וסעיף ח וסומן שמת סעיף
ה:
ב ג מיי פ"כ מה הלכה ו
סג סעיף טושי"ע או"ח
ס"י רכז סעיף ב:
ג ד מיי פ"כ מה הלכה
י סג סעיף טושי"ע
סעיף טו:
ד ה מיי פ"ז מה הלכה ככ
סג סעיף טו:
ה ו ז מיי ס"י ופ"ב מה
הלכה ו סג סעיף טושי"ע
א מיי פ"כ מה הלכה
ו סג סעיף טושי"ע
סעיף א:
ז ח מיי מה הלכה ו טושי"ע
ט י מיי מה הלכה ו טושי"ע
כ ה מיי מה הלכה ו טושי"ע
ד סעיף טו:
ה סעיף טו:

ונשמתו עולה ושוב אינה יורדת. אף על פי כן כשהיא רולה היא יורדת כי היא דלעיל דרבי אחי זר יאשיה וכההיא מעשה דר' צנאה דחוקת הצמים (ב"ב דף נח. נח.) וחס) דהוה מציין מערתא כי מטא למערתא דאצרהס אצינו אשכמיה לאליעזר עבד אצרהס דקאי אצנא אמר ליה מאי קא עבד אצרהס כו' אמר ליה ניעול וימי כו' א"ע"פ שנסמתו הימה גזוה מתמת כסא הכבוד. מ"ר:

הדרן עלך שואל

מי שהחשיך כו' חרש שוטה וקמן. א"ע"ג דאמר לעיל צפרק כל כתבי (דף קכא.) גצי קטן שצא לככות דקטן העושה לדעת אצנו אסור מיהו הכא לא מייירי כגון דעבד הקטן עקירה והסמה אלא כדאמרינן לקמן גצי חמור כשהיא מהלכת מניחו עליה וכשהיא עומדת נוטל הימנה. מ"ר: כי

הסופדים ב' בני גלילא אמרי עשה דברים לפני ממתך בני יהודה אמרי עשה דברים לאחר ממתך ולא פליגי ב' אמר כי אתריה ומר כי אתריה תנן התם רבי אליעזר אומר^א *שוב יום אחד לפני מיתתך שאלו תלמידיו את ר"א וכו' אדם יודע איזהו יום ימות אמר להן וכל שכן ישוב היום שמא ימות למחר ונמצא כל ימיו בתשובה ואף שלמה אמר בחכמתו^ב בכל עת יהיו בגדיך לבנים ושמן על ראשך אל יחסר א"ר יוחנן בן זכאי משל למלך שזימן את עבדיו לסעודה ולא קבע להם זמן פיקחין שבהן קישטו את עצמן וישבו על פתח בית המלך אמרו כלום חסר לבית המלך טיפשיין שבהן הלכו למלאכתן אמרו כלום יש סעודה בלא טורח בפתאום ביקש המלך את עבדיו פיקחין שבהן נכנסו לפניו כשהן מלוכלכין שמה המלך לקראת פיקחים וכעם לקראת טיפשיים נכנסו אמר הללו שקישטו את עצמן לסעודה ישבו ויאכלו וישתו הללו שלא קישטו עצמן לסעודה יעמדו ויראו חתנו של ר"מ משום ר"מ אמר אף הן נראין כמשמשיין אלא אלו ואלו יושבין הללו אוכלין והללו רעבין הללו שותין והללו צמאים שנאמר^ג (ה) כה אמר ה' הנה עבדי יאכלו ואתם תרעבו הנה עבדי ישו ואתם תצמאו^ד הנה עבדי ירנו מטוב לב ואתם תצקו לכ ד"א בכל עת יהיו בגדיך לבנים אלו ציציית ושמן על ראשך אל יחסר אלו תפילין:

הדרן עלך שואל

ב' ב'שהחשיך ב' בדרך נותן כיסו לנכרי^א ואם אין עמו נכרי מניחו על החמור והגיע לחצר החיצונה נוטל את הכלים הניטלין בשבת ושאינן ניטלין בשבת מתיר החבלים והשקין נופלין מאיליהם: ג' מאי טעמא שרו ליה רבנן למיתב כיסיה לנכרי קים להו לרבנן דאין אדם מעמיד עצמו על ממונו אי לא שרית ליה אתי לאיתויי ד' אמות ברה"ר אמר רבא ידוקא כיסו אבל מציאה לא פשיטא כיסו תנן מהו דתימא הוא הדין אפילו אתי לידיה אבל אתי לידיה ככיסיה דמי איכא דאמרי בעי רבא מציאה הבאה לידו מהו כיון דאתא לידיה ככיסיה דמי או דילמא כיון דלא טרח בה לאו ככיסיה דמי תיקו: אין עמו נכרי: טעמא דאין עמו נכרי הא יש עמו נכרי לנכרי יהיב ליה מאי טעמא החמור אתה מצווה על שביתתו נכרי אי אתה מצווה על שביתתו חמור וחרש שוטה וקמן באחמור מנה ליה לחרש שוטה וקמן לא יהיב ליה מ"ט הני אדם האי לאו אדם חרש ושוטה לשוטה בשוטה וקמן לשוטה איבעיא להו לחרש וקמן מאי אליבא דר"א לא תיבעי לך דתניא ר' יצחק אומר משום ר' אליעזר תרומת חרש לא

אם בן עו"כ הוא. שאם כשר היה הכל בזכין עליו ומורדין דמעות ומספרים שצחו: אחים בהספידא דהסם קאימנא. צשעת מיתמי התלמך בהספד שלי שיתחממו ויכמרו רחמי העומדים ויכנו: הסם קאימנא. צשעת הספד ואשמע איך תתחמם אלמא אלתרין לרצ לזארוהיה להספדא. וכיון דרצ צברא רצה וכן העולם הבא למה ליה לזארוהיה הא אמר מהספידו ניכר: הא דחממין ליה. להספידא: ואחיס כו'. לעולם חמומי צעי שאין צני אדם נכמרים כל כך על זקן ומיהו לאדם חסיד כי מחממו צהספידא מחממי וצכו כולה ולמי שאינו חסיד כל כך מחממו ליה ולא מחממו: דסנו ליה כולה פומבדיתא. משום דמוכח להו צמילי דשמיל^א וצני פומבדיתא רמאין הן כדאמרינן בשחיטת חולין (חולין קכז.) פומבדיתא לויך שני אושפיזין: ואוניך ששמענה דבר מאחריך לאמר זה הדרך לנו (ג) צה. מאחרי מטתך כשתמות תשמע כשיאמרו זה הדרך שהלך צה זה לנו צה מוצנח שהוא בן העוה"כ: נוהה צה. דעתם נוהה עליהם ממה שזומעין עליו ורואין צה: עשה דברים. שיאמרו לפני מטתך בהספדך: לאחר מטתך. היא היא אלא שגליל היו הספדין לפני המטה וציהודה לאחר המטה: וכו". שפני שאינו יודע איזה יום ימות (ה) וטובה תשובה יום אחד לפני מיתתו נמצא כל ימיו בתשובה יהיו: צדיק לבנים צה טהורה ונקיה: כלום חסר צה המלך. צמתיים. הכל מוכן ושמה יצהילנו לצא פתאום ואנו לריכין ליכנס לסעודה מקושטין: כלום יש סעודה צנא טורח. עדיין ינטרכו ויש לנו שהות הרצה להתקטט: יעמדו ויראו. ואף לעוה"כ צדיקים יושבים ואוכלים ורשעים עומדים ורואים: ר"מ אומר. אין עומדין ורואין שא"כ אף הם היו נראים מן הקרואים ולשמע שכן דרך המשרתים עומדים ואין כאן צושה: זה צליים. שמתלבן הצבד: אלו ספילין. שהם שם משמן טוב דכתיב^א ואלו כל עמי הארץ כי שם וגו' ותנא ר"א הגדול אומר אלו תפילין שצראש (בבב"ב דף קז. א.)

הדרן עלך שואל

מי שהשקט ב' נותן כיסו לנכרי. מצטוד יוס: ואם אין עמו. הא יש עמו לנכרי עדיף כדמפרש בגמרא: לאחר החיצונה. של עיר שהוא מקום המשממר ראשון וצא לפרק מן החמור: נוטל צדו מעליו כלים הניטלין צשצת ושאיין ניטלין ממיר הצבליס של אויך שהן קשורים צהן והשקין נופלין: ג' מאי טעמא שרו ליה למיתב לנכרי. והרי הוא שלוחו לישלחו צשצת: מעמיד עצמו. מלהליל ממונו: דוקא כיסו. דכיון דטרח צה שעי' טורח הוא משתכר חיים עלה ואי לא שרית ליה הא חמי לאיתויי: ולא אמרן. דמציאה לא אלא דלא אמאי לידיה קודם שמתך ולא הגביהה ולא זכה צה: האי אדם. ויש צמיינו שחיצי צמנצת ואחי לאחלוסי: לשוטה. יהיב דלית ליה דעת כלל אצל חרש דעתא קלישתא אית ליה כדאמרי ציצימות (דף קכז. א.)

רבינו הנאל

איהו בן עולם הבא כל שדעת רבותיו נוהה הימנו. כן שמתעורר דא לסקא. הדרן עלך שואל אדם פרק עשרים וארבע מי שהחשיך בדרך נותן כיסו לנכרי וכו'. ואוקיימנא למתניתין דאין מעמיד עצמו על ממונו, והתירו לו לתת כיסו לנכרי בשביל שלא ישאנו הוא בעצמו. ובא רבא ודיקא ואמר דיקא כיסו אבל מציאה דלא אתאי לידיה לא התירו לו לתת לנכרי. ובמציאה דאתאי לידיה ליתנא בתרא עלתה בתיקו, וכל תיקו דאיסורא לחומרא, והילכתא כרבא דאוקמא (לידיה) [למתנין] בכיסו ממש. אין עמו נכרי מניחו על חמור. דייקון מינה בעת שמצויין בידו נכרי וחמור לנכרי יהיב ליה מפני שאינו מצווה על שביתתו של נכרי, וכן לא התירו לו לתת כיסו על החמור שהוא מצווה על שביתתו אלא אם אין שם נכרי אלא חמור. וישראל חרש או שוטה או קטן אינו נותן כיסו לאחר מהן אלא נותן כיסו על החמור. ולעולם לגרוע שבהן נותן, כגון חרש ושוטה לשוטה נותן, שוטה וקטן לשוטה נותן, והשוטה גרוע בבני אדם שאין הפרש בין אדם לבהמה אלא הדעת והתבונה וה כיון שאין לו דעת כבהמה חשיב. בומן שאין עמו נכרי ולא חמור אלא חרש וקטן לאיזה מהן יתן כיסו,